

**Türkiye Cumhuriyeti,
Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı
(UNESCO), Paris, Fransa
ve**

**İslam Konferansı Teşkilatı-İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA),
İstanbul, Türkiye
arasında**

**Süleymaniye Kitap Hastanesi Projesi Oluşturulması Hakkında
Mutabakat Muhtırası
Mutabakat Muhtırası**

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (Bundan sonra “UNESCO” olarak anılacaktır); Türkiye Cumhuriyeti (Bu Mutabakat Muhtırası’nın (MM) uygulanması amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından temsil edilecektir ve “Bakanlık” olarak anılacaktır); ve İslam Konferansı Teşkilatı-İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi, İstanbul, Türkiye (Bundan sonra “IRCICA” olarak anılacaktır),

UNESCO ve IRCICA arasında mevcut 4 Temmuz 2005 tarihli Mutabakat Muhtırası’nı göz önüne alarak ve ortaya çıkan ihtiyaçlar, işbirliği şekilleri ve alanları ışığında bu Muhtıra’yı gözden geçirme, yenileme ve genişletme ihtiyacını değerlendirerek,

UNESCO Genel Konferansı’nın 33’üncü Oturumunda kabul edilen, Dünya Belleği Programı’nı, bilgi korunması için uluslararası referans çerçevesi olarak kabul eden 33 C/51 sayılı Kararı göz önüne alarak,

Süleymaniye Kütüphanesi’nin, zengin koleksiyonunda yeralan İslam kültürüne dair yazma eserlerin hacmi itibariyle kendi alanında en geniş ve en önemli kütüphane olduğunu ve bir süredir, bütün dünyadan araştırmacıların başvurduğu çok farklı alanlardaki zengin, eski ve nadir kitapları dolayısıyla, İslam araştırmaları konusunda öncü bir referans kütüphanesi olduğunu değerlendirerek,

Okuyuculara hayati hizmetler sunma ihtiyacı değerlendirilerek, kütüphanede, tarihi belgelerin korunmasında asli bir unsur olarak kapsamlı bir arşivin temelini oluşturmak üzere bir mikrofilm birimi kurulmuştur. Dijital teknolojinin gelişmesiyle, mikrofilmlerde saklanan bilgi kompakt disklere nakledilmek suretiyle, bir CD arşivi oluşturulmuştur,

Korunması ve restore edilmesi gereken büyük miktardaki materyal nedeniyle, devam eden çalışmaları nitelikli personel, teknik teçhizat ve profesyonel standartlar bakımından genişletme konusundaki acil ihtiyaç hatırda tutularak, bir Kitap Hastanesi Projesi öngörülmüştür. Kitap Hastanesi, bir taraftan dünyanın çeşitli bölgelerinde hizmet görecek yüksek düzeyde eğitilmiş personelden oluşan bir kadronun oluşumunu teminen koruma çalışmalarında yeni gelişmelerin benimsenmesini kolaylaştırırken, teorik ve pratik eğitim konusunda bir merkez haline gelmesi amaçlanmıştır. Süleymaniye Kütüphanesi merkezi konumu, teçhizatı ve sayısı az da olsa iyi eğitilmiş personelinin sahip olduğu derin bilgi bakımından bu amacı gerçekleştirmek için ideal görülmektedir,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

**Madde I
İşbirliği**

Bakanlık, IRCICA ve UNESCO (bundan sonra “Taraflar” olarak anılacaktır), bütçedışı mali kaynak temin edilmesi koşuluyla, İstanbul, Süleymaniye Kütüphanesi’nde, bundan sonra “Kitap Hastanesi” olarak anılacak, eğitim ve el yazması restorasyon birimi kurulması için işbirliği yapacaklardır. İşbu Mutabakat Muhtırası’nın amacı Tarafların ortak faaliyetleri ve elbirliği için yasal ve operasyonel çerçeveyi oluşturmaktır. Taraflar, Kitap Hastanesi’nin

dünyanın diğer yerlerindeki benzeri kurumlarla, bunların tecrübelerinden ve imkanlarından yararlanmak ve ilgili personelin teatisi amacıyla, işbirliği kurmaya ve geliştirmeye çaba göstereceğini öngörmektedir.

Madde II

Hedefler ve Arka Plan

1. Proje, Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki mevcut birimi çağdaş standartlar ve eğitim programlarına uygun olarak genişletmeyi amaçlamaktadır. Proje aynı zamanda, Türkiye ve dünyanın diğer ülkelerindeki kütüphanelerde, dünya kültür mirasının önemli bir parçasını oluşturan ve acil korunma ihtiyacı duyan İslam kültür mirasına özel önem verilerek suretiyle, koruma, saklama ve restorasyon faaliyetlerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
2. Uzun vadeli hedef, uluslararası kursiyerlere, eski el yazmalarının modern tekniklerle restorasyonu ve korunması alanında geliştirilmiş eğitim kursları sağlayacak bir tesisi kurmaktır. Kitap Hastanesi restorasyon ve saklama alanlarında bu hedeflere ulaşmak için gerekli en son teknik ve malzeme ile donatılacaktır.
3. IRCICA, İdare Heyeti'nin 20'nci oturumunda verilen onayı müteakiben, İstanbul, Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki el yazmalarının, eski kitapların ve belgelerin korunması ile ilgili laboratuvarı geliştirmek ve modernize etmek suretiyle bir "Kitap Hastanesi"nin kurulmasını üstlenmiştir. Bakanlık ve UNESCO'nun işbirliğiyle Taraflar, projenin laboratuvarında, restorasyon faaliyetleriyle paralel olarak, Üye Devletlerden uzmanlar ve personelin becerilerini geliştirme amaçlı eğitim kursları ve tarihi el yazmalarının onarımı ve korunmasında eğitimcilerin eğitiminin düzenlenmesini içermesi niyetini taşımaktadır.
4. Araştırmacıların ve okuyucuların talebi üzerine mikrofilm ve sayısal medya olarak yeniden üretilen çok sayıda nadir eserler ve el yazmaları dikkate alınarak bu birimin teçhizat ve personel bakımından genişletilmesi zaruridir. Geliştirme işi, UNESCO tarafından görevlendirilen iki uzman olan, Profesör Jean-Marie Arnoult ve Profesör Andrea Papi tarafından 2004 yılında hazırlanan ve sunulan, projenin uygulanmasına ilişkin yapılabirlik raporlarını ve kılavuz ilkeleri dikkate alacaktır.

Madde III

Potansiyel Ortak Faaliyetler

Taraflar, kaynakların mevcudiyetine bağlı olarak ve kendi olanaklarına ve önceliklerine uygun olarak, aşağıdaki faaliyetlerde işbirliği yapacaklardır.

- #### **Eğitim**
1. Personeli, kütüphanelerdeki malzemenin korunma, saklama, patolojik inceleme ve restorasyonunu üstlenmeleri amacıyla teorik ve pratik bilgiyle donatmaya yönelik uygulama faaliyetleri.
 2. Kitap Hastanesi'nde eğitilecek personel çeşitli kütüphanelerde bilimsel bir tarzda saklama ve koruma çalışması gerçekleştirecektir. İş yükü farklı kütüphanelere paylaştırılacağından, restorasyon çalışmalarının eşzamanlı olarak yürütülmesi ve çok sayıda eserin daha kısa bir zaman aralığında restore edilmesi beklenmektedir.
 3. Bu programlar, UNESCO uzmanlarının IRCICA tarafından ekli belgede özetlenen raporlarında belirlenen konularda ve değişik türdeki eğitimler için hazırlanacak yönetmelikler ile bağlantılı olarak düzenlenecektir.
 4. Eğitilecek personel kendi kurumları tarafından seçilecek ve bu kurumlar, personelin nitelikleri hakkında Kitap Hastanesini bilgilendirecektir. Böylelikle, adaylar, ilgili kütüphanelerin restorasyon ihtiyaçlarıyla ilişkili duruma göre, adayların nitelikleri ve bütçe bakımlarından derecelendirilebilecektir.

Dokümantasyon ve Referans Kütüphanesi

1.Eğitim kurumlarının yayınlarının toplanacağı bir referans kütüphanesi ve dokümantasyon birimi kurulacaktır. Bu suretle, hem öğretmenler hem kursiyerler geçmişten edinilen deneyimlerden ve yeni gelişmelerden istifade edeceklerdir.

Pratik çalışmalar

1.Uzman personel teorik öğrenimi desteklemek için Kitap Hastanesi'nde çeşitli türde restorasyon çalışması gerçekleştirecektir. Bu bakımdan, Kitap Hastanesi tıbbi eğitim veren üniversite hastanelerine benzer bir kurum olarak tasarlanmıştır.

Sponsorluk

1.Taraflar projenin uygulanması için gerekli gelirin mevcudiyetini temin etmek maksadıyla, insanlık tarihinin bu önemli mirasının saklanması ve kullanımıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla gerekli teması kuracaktır.

Madde IV Belirli Projeler ve Faaliyetler için Uygulama Düzenlemeleri

1.Taraflar işbu Mutabakat Muhtırası çerçevesinde gerçekleştirecekleri her ortak proje ve faaliyet için yazılı bir "Proje Uygulama Anlaşması" (PUA) kararlaştıracaklar ve imzalayacaklardır. Her PUA faaliyetin kapsamını, öngörülen süresini ve mali kaynağa ilişkin olanlar dahil Tarafların sorumlulukları ile tahmin edilen sonuçları, rapor etme prosedürlerini, iş planını, bütçeyi ve tüm diğer ilgili konuları belirtecektir.

2. Ekli belgede açıklanan bütçe tahminlerine uygun olarak, Taraflar, öngörülen faaliyetleri başarıyla uygulamak maksadıyla bütçedışı fon temin etmeye gayret sarfetme konusunda mutabaktırlar.

Madde V Yürürlüğe Giriş, Gözden Geçirme ve Sona Erdirme

1.İşbu Mutabakat Muhtırası hem Türkiye Cumhuriyeti'nin, hem IRCICA'nın, bu MM'na ilişkin gerekli iç prosedürlerinin tamamlandığını, birbirlerine de örnek iletmek suretiyle, UNESCO'yu bildirdikleri tarihte yürürlüğe girecektir.

2. Bu Mutabakat Muhtırası bundan sonra bir yıllık bir dönem için yürürlükte kalacaktır. Taraflardan biri diğerlerine MM'nı sona erdirmeye niyeti konusunda, MM'nın bitim tarihinden 90 gün önce bildirimde bulunmadığı takdirde, MM kendiliğinden her defasında bir yıllık bir süre için yenilenecektir.

3. Bu Mutabakat Muhtırası, Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, karşılıklı yazılı rıza ile tadil edilebilir. Taraflardan herhangi biri işbu MM'nı 90 gün önceden yazılı olarak diğer Taraflara bildirimde bulunmak suretiyle sona erdirebilir. MM'nın sona erdirilmesi devam eden hiçbir projenin veya programın normal şekilde icrasına ve tamamlanmasına hâlel getirmeyecektir.

Paris'te, 29 Kasım 2006'da Türkçe ve İngilizce olarak üç asıl nüsha halinde, İngilizce metin esas olmak kaydıyla, Tarafların usulünce tayin edilmiş temsilcilerince imzalanmıştır.

UNESCO adına

Türkiye Cumhuriyeti adına

IRCICA adına

İmza:

İmza:

İmza:

(Koichiro Matsuura)
Genel Direktör

(Numan Hazar)
Büyükelçi
UNESCO Nezdinde
Daimi Temsilci

(Halit Eren)
Genel Direktör

SÜLEYMANİYE KİTAP HASTANESİ

HAKKINDAKİ

RAPORLARININ ÖZETİ

İSLAM TARİH SANAT VE KÜLTÜR ARAŞTIRMA MERKEZİ (IRCICA)

TARAFINDAN HAZIRLANMIŞTIR

İSTANBUL-2005

Süleymaniye Kitap Hastanesi

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ve IRCICA tarafından, UNESCO ile işbirliği halinde kurulacak Süleymaniye Kitap Hastanesi hakkında özet.

Hedef

Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki mevcut birimi, çağdaş standartlara uygun olarak genişletmek ve müstakbel onarımcılar için nadir kitapların ve el yazmalarının korunması, saklanması ve restorasyonu alanlarında eğitim ve yetiştirme programları oluşturulması, ilaveten diğer kütüphanelerde bu işi üstlenecek kişilere teorik ve pratik eğitim verilmesi. Süleymaniye ve diğer kütüphanelerde el yazmalarının ve nadir kitapların muhafaza edileceği ve restore edileceği tam teçhizatlı bir restorasyon laboratuvarı kurulması. Bu laboratuvar Türkiye ile Orta Doğu, Afrika, Kafkasya ve Orta Asya ülkeleri için bir referans noktası olacaktır.

Evvla restorasyon laboratuvarını barındıran mevcut bina bazı basit değişikliklerle uyarlanmalı ve genişletilmelidir. Tam mesai yapacak asgari 15 onarımcı istihdam edilmeli ve her biri uygun teçhizata ve levazıma sahip olmalıdır.

İşlevler

Eğitim: Akademik program farklı öğrenim seviyelerine göre hazırlanacak 2-6 aylık başlangıç mahiyetinde pratik bilgilendirme ile 2 yıllık yüksek düzeyli teorik bilgilendirme ve eğitimi kapsayacaktır.

Kursiyerler kendi kurumları tarafından seçilecektir. İki aylık eğitimde öncelik İstanbul'daki ve civar bölgelerdeki kütüphanelere verilecektir. Kursiyerler dönem sonunda diploma alacaktır.

Öğretmenlerin uzmanlıkları ve *yabancı uzmanların* tavsiyeleri dikkate alınacaktır.

Halen kullanılan *teçhizata* ilave teçhizat sağlanacaktır.

Pratik eğitim için komşu bölgelerdeki patoloji kurumlarına ve kütüphanelerine ziyaretler düzenlenecektir.

Geçmiş deneyimlerden istifade etmek ve yeni gelişmeleri izlemek için dokümantasyon ve referans kütüphanesi oluşturulacaktır.

Karşılık yarar, deneyim ve imkanların teatisi için benzer kurumlarla *işbirliği* tesis edilecektir.

Reprodüksiyon ve Arşivler

Araştırmacılar ve okuyucuların talepleri üzerine mikrofilm ve sayısal medya olarak tıpkı basımı yapılan çok sayıdaki nadir eser ve el yazması dikkate alındığında bu birimin teçhizat ve personel bakımından genişletilmesi zaruridir.

Depolama odaları

Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki depolama odaları önemli ölçüde iyi durumda olmakla birlikte, bütçeye bağlı olarak, gerekli havalandırma ve diğer iyileştirmeler yapılabilir.

Personel

İdari ve teknik düzeylerde daimi personele ihtiyaç duyulmaktadır.

Bütçe

Bütçe üç grup altında mütalaa edilmelidir:

1. Restorasyon laboratuvarının donatımı, takribi 160.000,00 Avro

2. 15 kişi için kişisel teçhizat, ortalama 68.000,00 Avro; genel kullanım için takribi 146.000,00 Avro; aletler, malzeme ve levazım, 26.000, 00 Avro.

3. Her sömestir için eğitim masrafları takriben 55.000,00 Avro olarak hesaplanmıştır. Bu, yabancı öğretmenler için yaşam ve seyahat masraflarını, dış koordinasyonu, eğitim malzemesi dahil eğitime ayrılacak toplam masrafları kapsayacaktır. İki yıllık tam kurs, takriben 220.000,00 Avro'ya ya da öğrenci başına 14.000,00 Avro'ya malolacaktır.

Not: Yukarıdaki takribi rakamlar Aralık 2004'de Süleymaniye Kütüphanesi'ni inceleyen Prof. Andrea Papi'nin raporuna dayanmaktadır.